

LIETUVIŠKOS KILMĖS ASMENVARDŽIAI SENIUSIOJE LIETUVOJE 1599–1621 M. JONIŠKIO KRIKŠTO METRIKŲ KNYGOJE

Alma RAGAUSKAITĖ
Lietuvių kalbos institutas

0. Įvadas

Senojo Jonišio istoriniai asmenvardžiai jau pradėti tirti. Pirmiausia buvo publikuota lietuviškų antroponimų formų iš dabar žinomos seniausios Lietuvoje, 1599–1621 m. Jonišio parapijos krikšto metrių knygos (Garliauskas 1998: 152–153). Kiek vėliau aptarti negausūs joniškiečių vyrų užrašymai su lietuviškais prievardžiais, surinkti iš šio bažnytinio šaltinio (Ragauskaitė 1999: 155). Išnagrinėjus to paties laikotarpio 186 joniškiečių asmenvardžius, buvo nustatyta, jog tarp rekonstruotų lietuviškų nekrikštavardinės kilmės antroponimų dažniausi pravardiniai, o tarp atstatytų krikštavardinės kilmės asmenvardžių daugiausia susidariusių iš įvairių krikščioniškų vardų formų ir jų priesaginių vedinių. Didžioji dalis antroponimų turėjo lietuviškas patronimines priesagas *-aitis*, *-ūnas*, deminutyvines priesagas bei priesagą *-iškis*, galėjusias turėti ir patroniminę reikšmę (Ragauskaitė 2004: 16–17). Atskirai buvo atkreiptas dėmesys į lietuviškų priesagų funkcionavimą XVI a. pabaigos–XVII a. pradžios Jonišio gyventojų (moterų) asmenvardžiuose (Garliauskas 2004: 21–22; Ragauskaitė 2005: 66–67). Išsamiai išanalizavus 122 antroponimus, prieita prie išvados, jog 32 (tai sudaro 26 % dvinarių įvardijimų antrųjų asmenvardžių) užrašyti su lietuviškomis priesagomis *-aičia*, *-yčia*, *-ienė*, *-(i)ūčia*, o likusieji – su slaviškomis priesagomis *-ova*, *-ovna*. 3 asmenvardžiai (2,46 %), turintys lenkiškas *-sk-* tipo priesagas, priskirti prie galūnės *-a* vedinių. Atkurtos 32 joniškiečių moterų asmenvardžių formos buvo palygintos su dabartinėmis lietuvių pavardėmis. Net 28 (87,5 % visų rekonstruotų) atstatytos lytys žinomos šių dienų vardyne. Nedidelė dalis, t. y. 2 (6,25 %) turi tos pačios kilmės, tik skirtingos darybos atitikmenis tarp dabartinių lietuvių vyrų pavardžių. Paskutinės 2 (6,25 %) sudarytos iš vyrų antroponimų, kurie šiuo metu nefunkcionuoja (Ragauskaitė 2015: 74). Pastebėjus Jonišio miestiečių (vyrų ir moterų) asmenvardžių darybos, kilmės ir kt. savitumus, senosios parapijos istorinės antroponimijos tyrimas atrodo aktualus ir tęstinas.

Šio straipsnio tikslas – išnagrinėti XVI a. pabaigos – XVII a. pradžios Jonišio parapijos kaimų gyventojų lietuviškos kilmės asmenvardžius, rekonstruoti šių antroponimų autentiškas formas, palyginti jas su dabartinėmis lietuvių pavardėmis bei nustatyti, kiek ir kokių asmenvardžių nefunkcionuoja šių dienų vardyne.

Medžiaga straipsniui surinkta iš 1599–1621 m. Jonišchio parapijos krikšto metrikų knygos. Rankraštinio šaltinio originali antraštė „Liber Baptisatoru(m)|| Ecc(lesi)æ Parochialis Jani=||scensis ab Anno 1599. — || usq(ue) ad An(n)um || 1621. — “: Priešlapyje užrašytas dar vienas pavadinimas „CATA: || LOGVS. || BAPTISATO: || RVM. EC: || CLESĪÆ. || IANĪ: || SCEN: || SĪS.“: Jonišchio Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų bažnyčios klebonu nuo 1594 m. iki 1621 m. buvo Benediktas Sviechovskis. Manoma, kad būtent jo iniciatyva 1599 m. pradėtas rašyti šis chronologiniu požiūriu unikalus šaltinis (LKD 79). Rankraštinė knyga rašyta lotynų ir lenkų kalbomis. Visoje knygoje nuosekliai lotynų kalba surašyti metų ir mėnesių pavadinimai. Palyginus braižą matyti, kad šią knygą rašė keli asmenys. Krikšto data nurodyta pagal šventes. Krikšto įrašų formulės nebuvo nusistovėjusios, jų rašymo tvarka metams bėgant keitėsi. Matyti, kad dažnai įrašų tekstas buvo trumpinamas. Dalyje knygos rašyti tik vyrų ir moterų vardai, nerašomi jų antrieji ar tretieji įvardijimo nariai (nuo 50–188v lapo, o būtent nuo 1604–1616 m.). Iš viso buvo surinkti 187 dvinariai vyrų užrašymai. Kaip tik jų antrieji asmenvardžiai yra pagrindinis tyrimo objektas.

1. Asmenvardžių klasifikacijos principai

Kilmės požiūriu išskirtos šios pagrindinės XVI a. pabaigos–XVII a. pradžios Jonišchio parapijoje funkcionavusių antroponimų grupės: 1) lietuviškos kilmės asmenvardžiai ir 2) nelietuviškos kilmės asmenvardžiai. Tokia klasifikacija turi seną tradiciją (dar žr. Ragauskaitė 2005: 115–116; 2018: 58–59). Kazimieras Būga 1911 m. parašytoje studijoje „Apie lietuvių asmens vardus“ išskyrė lietuviškos kilmės pavardes, skolintines pavardes ir neaiškios kilmės pavardes (Būga 1958: 205). Pavardžių skirstymo tradicijos į dvi pagrindines grupes (lietuviškos kilmės pavardės ir nelietuviškos kilmės pavardės) daugiau ar mažiau laikėsi ir kiti lietuvių onimijos tyrėjai Petras Jonikas (1968: 558–561), Aleksandras Vanagas (1982: 64, 72; 1999: 466–472), Antanas Salys (II 64), Vitalija Maciejauskienė (1991: 243; 1992: 1–2; 1993: 36–40; 1994: 10–15; 1997: 112; 1997a: 102–104), Alma Ragauskaitė (1999: 47–49; 2000: 95–97; 2005: 141–142), Aušra Žemienė (2002: 17–18; 2016: 125; 2017: 37–40) ir kt.

Ne visuomet nagrinėjamus antroponimus įmanoma priskirti vienai ar kitai minėtai grupei. Todėl buvo išskirta dar viena asmenvardžių grupė — 3) neaiškios kilmės asmenvardžiai. Jų kilmė kelia abejonių dėl autentiškos formos nustatymo sunkumų, kai lietuvių antroponimų grafinė struktūra smarkiai paveikta lenkų kalbos ir kt.

Analizuojami Jonišchio parapijos gyventojų lietuviškos kilmės antroponimai yra rekonstruojami iš patronimų ir nepatroniminės kilmės asmenvardžių. Atstatytos jų formos pažymėtos žvaigždute ir surašytos pagal abėcėlę. Po to nurodyti rankraštyje užfiksuoti asmenvardžiai (pagal jų lyčių abėcėlę ir pagal

chronologiją), kuriais remiantis buvo atkurta antroponimo lytis. Šios formos palygintos su dabartinėmis lietuvių pavardėmis, o reikiamų pavardžių neradus – su dabartiniais vardais. Kai kuriais atvejais palikti keli teoriškai galimi variantai. Nesuradus tikslių atitikmenų mūsų dienų vardyne, pateikiama keletas būdingesnių atitinkamos šaknies asmenvardžių. Suslavintuose antroponimuose dažnai rašomos slaviškos tėvavardinės priesagos *-evič*, *-ovič*, bet teigiama, jog lietuviai gyvojoje kalboje galėjo vartoti lietuviškas patronimines priesagas (*-aitis*, *-ėnas*, *-onis*, *-ūnas*) (Maciejauskienė 1994: 25–30; Ragauskaitė 1999: 148–149; 2018: 59). Kai kada tie patys asmenys tiriamajame šaltinyje buvo užrašyti skirtingai, pvz.: *Nor-oyd-aitis: 1599 *villæ Aduocat(ionis)*¹ *Dwiłuyćia² Balcius Norwidaitis* Jnš 4v³; 1620 *S(iola)*⁴ *Dwelaiciow <...> K(um) Casper Norwidaitis* Jnš 259–1621 *S(iola) Dwelaiciow <...> K(um) Casper Norwidaitis* Jnš 264–1621 *S(iola) Dwelaiciow <...> Kum Casper Norwidowicz* Jnš 260v. Dėl *norvyd-* plg. db. pvd. *Nórvydas* (LPŽ II 336).

Aptariami lietuviškos kilmės antroponimai suskirstyti į tris pogrupius: 1) lietuvių senieji dvikamieniai asmenvardžiai, 2) dvikamienių asmenvardžių trumpiniai bei jų priesaginiai vediniai ir 3) pravardinės kilmės asmenvardžiai. Tokia tvarka jie toliau ir pateikiami.

2. Lietuvių senieji dvikamieniai asmenvardžiai

Tarp nagrinėjamų XVII a. Joniškio parapijos gyventojų lietuviškos kilmės antroponimų 77 yra tokie, iš kurių galima rekonstruoti lietuvių senuosius dvikamienių asmenvardžius. Atstatant jų galūnes, remiamasi Kazimiero Būgos nuomone, kad kai kuriais atvejais „dvikamienės pavardės lygiomis teisėmis gali turėti galūnėmis vienaskaitos vardininke ir *-as* arba *-a*, ir *-is*“ (Būga 1958: 224). Toliau pateikiamos 36 tokios rekonstrukcijos (tai sudaro 32 % visų atstatytų antroponimų): *Bei-nor-aitis: 1599 *Pagi Giedwiniu Aduocat(ionis) Stasiula Bejnoraicia* gen. sg. Jnš 5–1599 *die villæ Iwoszkia Aduocat(ionis) Stafiula Benuraicia* gen. sg. Jnš 3v–1599 *die Villæ Sznurayciu Aduocati-onis Staniula Benuraicia* gen. sg. Jnš 3–1600 *Aduo(cati) Stasiula Bejnoraicia <...> Pagi Noraiciu* gen. sg. Jnš 14v–1601 *Aduo(cati) Stafiula Bejnoraicia <...> Pag(i) Mixiumu* gen. sg. Jnš 18v–1601 *Aduo(cati) Stafiula Bejnoraicia* gen. sg. Jnš 28v; 1620 *R(odzic) Casper Bejnoraicitis <...>*

¹ Istorijos šaltinyje užfiksuotos abreviatūros pildomos. Priešas pateikiamas skliaustuose.

² Kai kuriais atvejais šioje bažnytinėje metrikų knygoje nurodomas Šiaulių valsčiaus (nuo 1616 m. faktiškai veikusios Šiaulių ekonomijos) vaitas, kurio vaitystėje yra kaimas (Žilys 2012: 127).

³ Visi straipsnyje analizuojami antroponimai yra metrikuoti. Prie kiekvieno jų pažymėti metai, kuriais asmenvardis buvo užfiksuotas, istorijos šaltinio santrumpa ir lapo numeris.

⁴ Šalia asmenvardžių surašyti parapijos kaimai, norint kuo tiksliau apibūdinti nagrinėjamų antroponimų paplitimą.

S(iola) Bejnorow Jnš 254. Dėl *beinor-* plg. db. pvd. *Beīnoras, Beinorāvičius, Beīnoris, Beīnoriūs* (LPŽ I 221); *Bud-gin-is: 1618 *Par(entes) Iakub Budginis* <...> *de uilla Buginie* Jnš 217v. Plg. db. pvd. *Budginis* (LPŽ I 328); *Bui-vyd-aitis: 1618 *Pat(rini) Woyciech Buywidaytis* <...> *de eadem uilla* Jnš 212. Plg. db. pvd. *Buivydāitis* (LPŽ I 336); *Bu-taut-aitis: 1601 *Pat(rini) Antonius Butautaitis* Jnš 22v; 1601 *Pat(rini) Jacobus Butautaytis* Jnš 28; 1602 *Patrini Gregorius Butautaitis* Jnš 34; 1617 *Par(entes) Stanulius Butataytis* <...> *de uilla Likacyie* Jnš 207v. Dėl *butaut-* plg. db. pvd. *Būtautas* (LPŽ I 365); *Bu-taut-is: 1621 *Sio(ła) Likaiciow R(odzic) Iendrzei Butawtis* Jnš 270v. Plg. db. pvd. *Butaūtis* (LPŽ I 366); *But-gin-aitis: 1600 *Joannis Butginaitis* <...> *Pagi Skaria* Jnš 15v. Dėl *butgin-* plg. db. v. *Būtginas* (LVKŽ 105); *Bu-vain-is: 1600 *Valentini Buwainis* Jnš 11. Dėl *buvain-* plg. db. v. *Būvainas* (LVKŽ 106); *Dai-nor-aitis: 1620 *Casper Daynoraitis* Jnš 254. Plg. db. v. *Daīnoras* (LVKŽ 254); *Dau-gėl-aitis: 1618 *Par(entes) Matyaß Daugielaytis* <...> *de uilla Daugielaycie* Jnš 222; 1621 *S(iola) Jauniunow Casper Daugałaitis* Jnš 260v. Dėl *daugėl-* plg. db. pvd. *Daugėla, Daugėla, Daugėlà, Daugėlas, Daugėlāvičius* (LPŽ I 468); *Daug-vil-aitis: 1600 *Jurgis Dagwilaitis* <...> *Pagi Buywidziu* Jnš 17v–1600 *Jurka Daugwilaitis* <...> Jnš 11–1601 *Pat(rini) Gregorius Daugwilaitis* Jnš 25v. Plg. db. pvd. *Daugvilāitis* (LPŽ I 470); *Ei-nor-aitis: 1600 *Pat(rini) Matthæus Einoraitis* <...> *Pagi Skaria* Jnš 15v–16. Dėl *einor-* plg. db. pvd. *Eīnoras, Einōras* (LPŽ I 568); *Ged-vil-aitis: 1600 *Peciula Gedwilāicia Pagi Mantkunu* gen. sg. Jnš 12v. Dėl *gedvil-* plg. db. pvd. *Gedvilas, Gedvilas, Gedvilāvičius, Gedvilius* (LPŽ I 642); *Gim-but-is: 1601 *Pagi Gimbuciu* <...> *Pat(rini) Augufstinus Gimbutis* Jnš 23. Plg. db. pvd. *Gimbūtis* (LPŽ I 668); *Go-taut-is: 1601 *Bartholomæi Gataucia* <...> *Pagi Giminenu* gen. sg. Jnš 18v–1620 *S Slekiow K(um) Baltromiey Gatautis* Jnš 248v. Dėl *gotaut-* plg. db. pvd. *Gótautas* (LPŽ I 695); *Jau-gėl-aitis: 1617 *Pat(rini) Sebestian Jaugielaytis* <...> *de ead(em) uilla* Jnš 208v. Plg. db. pvd. *Jaugėlaitis* (LPŽ I 823); *Jo-mant-uitis: 1617 *Par(entes) Ian Iomantuytis* <...> Jnš 206–1618 *Par(entes) Ian Iamantuytis* <...> *de uilla Iauciuny* Jnš 212v. Dėl *jomant-* plg. db. pvd. *Jōmantas, Jōmantas, Jomantas* (LPŽ I 840); *Ky-but-aitis: *Pat(rini) Andreas Kibutaitis* Jnš 27v. Dėl pirmojo sando plg. db. pvd. *Kýbartas* (LPŽ I 985), dėl antrojo sando plg. db. pvd. *Būtrimas* (LPŽ I 370); *Ky-mant-uitis: 1601 *Urbanus Kimantuytis* Jnš 25. Dėl *kymant-* plg. db. pvd. *Kýmantas* (LPŽ I 994); *Mil-vyd-aitis: 1601 *Pat(rini) Joannes Melwidaitis* Jnš 26–1602 *Pat(rini) Joannes Milwidaytis* Jnš 37; 1620 *S(iola) Mirklow R(odzic) Marcin Mielwidaitis* Jnš 256. Dėl *miloyd-* plg. db. pvd. *Miloydas, Miļoydas, Milvydas* (LPŽ II 246); *Mil-vyd-is: 1617 *Pat(rini) Gryg Mielwidzis* Jnš 207; 1617 *Pat(rini) Mecuilis Mielewidzis de uilla Mielwidzie* Jnš 202. Dėl *miloyd-* plg. db. pvd. *Miloydas, Miļoydas, Milvydas* (LPŽ II 246); *Nor-but-aitis: 1600

Patr(ini) Jonuszka Narbutaytis Jnš 16v–1600 *Patrini Joannes Norbutaitis* <...> *Pagi Wanagiow* Jnš 10; 1601 *Pagi Kulpiow Andreæ Norbutaytis* Jnš 19v; 1601 *Patrini Mikutis Norbutaytis* Jnš 27–1601 *Parochi Mifiaus Norbutayčia* gen. sg. Jnš 18v; 1602 *Patrini Geniulis Norbutayčia* gen. sg. Jnš 36v; 1617 *Pa(trini) Kaspar narbutaytis* <...> *de uilla Miksiuny* Jnš 204; 1620 *S(iola) Mikołaičiuow R(odzie) Simon Norbutaitis* Jnš 254. Dēl *norbut-* plg. db. pvd. *Nórbutas* (LPŽ II 332); *Nor-gil-iūnas: 1602 *Pat(rini) Marcus Norgiluns* Jnš 31. Dēl *norgil-* plg. db. pvd. *Nořgilas, Norgilas* (LPŽ II 333); *Nor-taut-aitis: 1620 *Siola Nartauciow* <...> *R(odzie) Iacub Nartautaitis* Jnš 259v. Dēl *nortaut-* plg. db. v. *Nórtautas* (LVKŽ 291); *Nor-vaiš-aitis: 1617 *Pat(rini) Martinas Narwoszajtis* <...> *de Villa Sabaciuny* Jnš 198; 1618 *Pat(rini) Ierzy Narwoβaytis* <...> *de ead(em) uilla* Jnš 214; 1618 *Par(entes) Stanisław narwoβaytis* <...> *de uilla Mirkle* Jnš 214. Plg. db. pvd. *Norvaišaitis* (LPŽ II 335); *Nor-oyd-aitis: 1599 *villæ Aduocat(ionis) Dwiliūčia Balcius Norwidaitis* Jnš 4v; 1620 *S(iola) Dwelaiciow* <...> *K(um) Casper Norwidaytis* Jnš 259–1621 *S(iola) Dwelaiciow* <...> *K(um) Casper Norwidowicz* Jnš 260v. Dēl *noroyd-* plg. db. pvd. *Nóroydas* (LPŽ II 336); *Rad-vil-aitis: 1601 *Pagi Gedwayniow* <...> *Pat(rini) Mathæus Radwilaýtis* Jnš 20v–1602 *Pat(rini) Mathias Radwilaýtis* Jnš 34v–1618 *Pat(rini) Maciej Radwilaýtis* *de uilla Giedwoynie* Jnš 211; 1601 *Pat(rini) Nicolaus Radwilaýtis* Jnš 26–1602 *Patrini Nicolaus Radwilaýtis* Jnš 37v; 1606 *S(iola) spirakiow kum Ian Radwilaítis* Jnš 86; 1617 *Par(entes) Piotr Radwilaýtis* <...> *de uilla Pietrykayće* Jnš 200v; 1619 *S(iola) Mielayciow Grzegor Radwilaýtis* Jnš 226v; 1621 *S(iola) Mielaičiuow R(odzie) Constantin Radwilaítis* Jnš 268; 1621 *Siola Trumpaiciow Iacob Radwilaítis* Jnš 268. Dēl *radvil-* plg. db. pvd. *Radoilas, Rādoilas, Radvilāvičius* (LPŽ II 554); *Rad-vil-uitis: 1602 *Parochi* <...> *Pat(rini) Andreas Radwilaūtis* Jnš 33v. Dēl *radvil-* plg. db. pvd. *Radoilas, Rādoilas, Radvilas, Radvilāvičius* (LPŽ II 554); *Rim-daug-uitis: 1620 *S(iola) Satkunow R(odzice) Ienulis Rimdauguitis* Jnš 257v. Dēl *rimdaug-* plg. db. v. *Rimdaugas* (LVKŽ 313); *Taut-min-aitis: 2017 *Par(entes) Paulus tautminajtis* <...> *de uilla woydminie* Jnš 203v. Dēl *tautmin-* plg. db. v. *Taūtminas* (LVKŽ 345); *Tol-min-aitis: 1601 <...> *Pauli Tałminaitis* Jnš 25. Dēl *tolmin-* plg. db. v. *Tólminas* (LVKŽ 349); *Vaiš-vil-aitis: 1602 *Pat(rini) Laurentius Waýswilaítis* Jnš 31v; 1617 *Par(entes) Czapos wifwilaýtis* <...> *de uilla Ciuil(e)* Jnš 204v; 1602 <...> *Pat(rini) Gregorius Wajswilaýtis* Jnš 38–1620 *S(iola) Skarow* <...> *K(um) Grig Woýswilaítis* Jnš 258. Plg. db. pvd. *Vaišvilaitis* (LPŽ II 1138); *Vaiš-vil-uitis: 1601 *Mifiula Wajswilujčia Pagi Butminiu* gen. sg. Jnš 22v. Dēl *vaišvil-* plg. db. pvd. *Vaišvilaitis* (LPŽ II 1138); *Vid-gin-is: 1600 *Alberti Witginis* <...> *Pagi Rudifkiu* Jnš 17. Plg. db. pvd. *Vidginis* (LPŽ II 1203);

*Vis-nor-aitis: 1600 *Jacobi Wisnoraitis* <...> *Pagi Selmekia* Jnš 11v. Dėl pirmojo sando plg. db. pvd. *Vismantas* (LPŽ II 1234), dėl antrojo sando plg. db. pvd. *Nórbutas* (LPŽ II 332); *Vy-taut-aitis: 1599 *Patr(ini) Georgius Witowtaytis* Jnš 5v. Dėl *vytaut-* plg. db. v. *Výtautas* (LVKŽ 381); *Žu-taut-as: 1621 *S(iola) Likaiciow* <...> *Ku(m) Mis 3uta wc* Jnš 270v. Plg. db. pvd. *Žūtautas* (LPŽ II 1350). Kaip matyti, pateikti senieji lietuvių dvikamieniai asmenvardžiai sudaryti bent iš 34 skirtingų sandų: *bei-*, *bu-*, *bud-*, *bui-*, *but-*, *dai-*, *dau-*, *daug-*, *ei-*, *ged-*, *gėl-*, *gil-*, *gim-*, *gin-*, *go-*, *jau-*, *jo-*, *ky-*, *mant-*, *mil-*, *min-*, *nor-*, *rad-*, *rim-*, *taut-*, *tol-*, *vain-*, *vais-*, *vy-*, *vid-*, *vyd-*, *vil-*, *vis-*, *žu-*. Vėlesniuose XVII–XVIII a. Jonišchio dokumentuose užfiksuota dvikamienių asmenvardžių, bet juos sudarančių sandų įvairovė palaiapsniui mažėjo (Ragauskaitė 2008: 31–33).

3. Dvikamienių asmenvardžių trumpiniai ir jų priesaginiai vediniai

Šaltinyje surasta 19 (17 %) skirtingų 1599–1621 m. Jonišchio parapijos gyventojų antroponimų, kuriuos bent jau teoriškai galima sieti su lietuvių senųjų dvikamienių trumpiniais ir jų priesaginiais vediniais (Ragauskaitė 2005: 116–117). Jie rekonstruoti iš 42 istorijos dokumente užfiksuotų asmenvardžių, pvz.: *Beinius: 1601 *Pauli Beynius* <...> *Pagi Stoniunow* Jnš 18. Plg. db. pvd. *Beinius* (LPŽ I 221); *Daugionis: 1617 *Pat(rini) Herman Daugionis de uilla Iackony* Jnš 204v. Dėl *daug-* plg. db. pvd. *Daūgulis*, *Daugulis*, *Daugūtis* (LPŽ I 470); *Gineikaitis: 1600 *Pauli Gieynekaitis* <...> *Pagi Buraiciow* Jnš 14. Dėl *gineik-* plg. db. pvd. *Ginėika*, *Gineikà*, *Gineikis* (LPŽ I 670); *Noraitis: 1601 *Patrini Valulis Noraitis* Jnš 28v; 1602 *Pat(rini) Stafius Noraitis* Jnš 31v. Plg. db. pvd. *Noráitis* (LPŽ II 332); *Noreikaitis: 1617 *Pat(rini) Bernatofnorekaytis de uilla wiekuny* Jnš 205v–1618 *Patrini Bernat narekaytis de uilla Gailunų* Jnš 216; 1617 *Pat(rini) Walulis Narekaytis de ea(dem) uil(l)a* Jnš 204; 1618 *Pat(rini) Stasius Noreykaitis* <...> *de uilla Namejki* Jnš 210. Dėl *noreik-* plg. db. pvd. *Noreikas*, *Noreikis*, *Noreikāvičius*, *Noreikėvičius* (LPŽ II 333); *Noriūnas: 1599 *Pagi Jankunow Pat(rini) Staš Noriun* Jnš 6; 1600 *Nicolai Noriuns* <...> *Pagi Noriunu* Jnš 13; 1600 *Mathæi Noruns* <...> *Pagi Melāyciu* Jnš 12v. Plg. db. pvd. *Noriūnas* (LPŽ II 333); *Norūtis: 1617 *Parentes Grygos Norujtis* <...> *de uilla Namejķe* Jnš 203. Dėl *nor-* plg. db. pvd. *Noráitis* (LPŽ II 332); *Norušaitis: 1601 *Pat(rini) Valentinus Noružaitis* Jnš 26; 1617 *Pat(rini) Lawrynos Naruβajtis* <...> *de uilla Remeycie* Jnš 208v. Plg. db. pvd. *Norušáitis* (LPŽ II 335); *Norutaitis: 1600 *Thomæ Norutaitis* <...> *Pagi Niemeyxiu* Jnš 12v; 1600 *Patrini Paulus Norutaitis* <...> *Pagi Niemeyxiu* Jnš 12v; 1601 *Pagi Vsztupiw Pat(rini) Antonius Norutaitis* Jnš 23; 1602 *Pat(rini) Jacobus Norutaitis* Jnš 37; 1620 *S(iola) Mielwidziow K(um) Ian Norutaitis* Jnš

258v. Dėl *norut-* plg. db. pvd. *Norutāvičius, Norūtis* (LPŽ II 335); *Rimaitis: 1602 <...> *Patrini Lucas Rimaitis* Jnš 36v; 1621 *S(iola) Natawciow⁵ K(um) Sebestian Rimaitis* Jnš 265. Plg. db. pvd. *Rimaitis* (LPŽ II 607); *Rimdaitis: 1601 *Pat(rini) Paulus Rimdaitis* Jnš 26. Dėl *rimd-* plg. db. pvd. *Rimdeikà, Rimdeikis, Rimdeikus* (LPŽ II 608); *Rimeikuitis: 1601 *Pagi Ropinikow* <...> *Maciula Rimeykucià* gen. sg. Jnš 20; 1601 *Pat(rini) Paul(us) Rymeikuitis* Jnš 27v. Dėl *rimeik-* plg. db. pvd. *Rimeika, Rimeikà, Rimeika, Rimeikis* (LPŽ II 608–609); *Rimkuitis: 1617 *Pat(rini) Mikolaj Rymkuitis de eadem Villa* Jnš 199v. Dėl *rimk-* plg. db. pvd. *Rimkaitis* (LPŽ II 609); *Rimkūnas: 1599 *die villæ Iwoszkia* <...> *Compatres Mikaloium Rymkunum* Jnš 3v–4–1600 *Nicolai Rimkuns* Jnš 16v–1602 *Pat(rini) Nicolaus Rimkuns* Jnš 33; 1600 *Patr(ini) Valentinus Rimkuns* <...> *Pagi Baciuow* Jnš 11–1601 *Pagi Buciuow* <...> *Patr(ini) Valentin(us) Rimkuns* Jnš 20; 1601 *Pat(rini) Petrus Rimkuns* Jnš 26v; 1601 *Pat(rini) Venceslaus Rimkuns* Jnš 29; 1617 *Pat(rini) Lawrynos Rymkunof* Jnš 205v; 1617 *Parentes Maciulis Rymkunas* <...> *de Villa Witawcie* Jnš 198v. Plg. db. pvd. *Rimkūnas* (LPŽ II 610); *Rimkus: 1620 *S(iola) Rudiškaiciow R(odzic) Tomasz Rimkiewicz* Jnš 248v. Plg. db. pvd. *Rimkus, Rimkus, Rimkus* (LPŽ II 610); *Rimutaitis: 1599 *de Mažele* <...> *Compatres Georgium Rimutaitis* Jnš 1; 1601 *Pagi Mažiela* <...> *Pauli Rimutaytis* Jnš 22v–23. Dėl *rimut-* plg. db. pvd. *Rimūtis* (LPŽ II 611); *Vaidotaitis: 1618 *Par(entes) Lawryn Waydotaytis* <...> *de uilla mansie* Jnš 217. Plg. db. pvd. *Vaidotaitis* (LPŽ II 1132); *Vaineikaitis: 1600 *Patr(ini) Stanislaus Wainek(a) itis* <...> *Pagi Eitwilaičia* Jnš 9v. Dėl *vaineik-* plg. db. pvd. *Vaineikis* (LPŽ II 1134); *Žadeikuitis: 1600 *Patr(ini) Andreas Zadeikuitis* <...> *Pagi Welaiciow* Jnš 8–1602 *Pat(rini) Andreas Zadeykuitis* <...> *Pagi Welaiciow* Jnš 38v. Dėl *žadeik-* plg. db. pvd. *Žadėika, Žadeikà, Žadeika, Žadeikis* (LPŽ II 1306). Lietuvių senųjų dvikamienių asmenvardžių trumpinių ir jų priesaginių vedinių inventorių labai įvairuoja skirtingų Lietuvos vietų istoriniuose vardynuose (Maciejauskienė 1991: 247–248; Ragauskaitė 1999: 150–151; 2005: 116–117; 2018: 60–61; Sinkevičiūtė 2006: 241–242; 2006a: 342–348; 2009: 348–350; 2016: 224–241; 2018: 303–325; Zinkevičius 2008: 276–322).

4. Pravardinės kilmės asmenvardžiai

Tarp tiriamų lietuviškos kilmės asmenvardžių daugiausia yra pravardinės kilmės (plačiąja prasme) antroponimų. Jie sietini su konkrečiais lietuvių kalbos daiktavardžiais, būdvardžiais ir veiksmažodžiais. Toliau pateikiami 57 (51 %) kalbamosios grupės asmenvardžiai, atkurti iš šaltiniuose užfiksuotų 68 antroponimų lyčių: *Balčaitis: 1620 *K(um) Ięndrzej Balcaitis* <...> *S(iola)*

⁵ Turėtų būti *Nartauciow.

Dziugiuw Jnš 258. Plg. db. pvd. *Balčaitis* (LPŽ I 168); *Balčiūnaitis: 1620 *Siola Baukaiciow* <...> *Kum Ian Balczunaitis* Jnš 243. Plg. db. pvd. *Balčiūnaitis* (LPŽ I 169); *Balčiūnas: 1599 *Villæ Poszupiu* <...> *Jona Balciuna* gen. sg. Jnš 4; 1620 *Siola Balziunow* <...> *Kum Ian Balziuns* Jnš 244; 1600 *Pat(rini) Baltoromæus Balciuns* <...> *Pagi Witnoru* Jnš 10v; 1600 *Pauli Balciuns* Jnš 16. Plg. db. pvd. *Balčiūnas* (LPŽ I 169–170); *Balnuitis: 1617 *Par(entes) Ianos Balnuytis de uilla Likaycie* Jnš 205. Dėl *baln-* plg. db. pvd. *Balnaitis* (LPŽ I 174); *Barzdelé: 1599 *Mathiæ Barzdelę* gen. sg. Jnš 5v. Dėl *barzd-* plg. db. pvd. *Barzdėlis* (LPŽ I 207); *Barzduitis: 1616 *Siola Normancie Jan Barzduitis* Jnš 192v; 1621 *S(iola) Iakaiciow* <...> *Stanisław Barzduitis* Jnš 267. Dėl *barzd-* plg. db. pvd. *Barzdaitis* (LPŽ I 207); *Bezdaitis: 1600 *Pečiuilis Bezdaytis* Jnš 13v. Dabartiniame vardyne toks asmenvardis nefunkcionuoja. Plg. liet. *bezdėti* ‘smirdinti, smirsti, orą gadinti’ (LKŽe); *Budraitis: 1617 *Par(entes) Andreof Budraytis de Villa Narbutow* Jnš 205v; 1620 *R(odzic) Pawel Budraitis* Jnš 252. Plg. db. pvd. *Budraitis* (LPŽ I 329); *Diržaitis: 1620 *R(odzic) Iacob Dirzaitif* <...> *Siola* <...> Jnš 253. Plg. db. pvd. *Diržis*, *Diržys*, *Diržius* (LPŽ I 504); *Dobiluitis: 1616 *Siola Szilmikiow Mikołai Dobiluitis* Jnš 191v. Dėl *dobil-* plg. db. pvd. *Dobilaitis* (LPŽ I 507); *Drąsutaitis: 1617 *Par(entes) Iakub Drąsutaytis de villa Kanciany* Jnš 205. Dėl *drąsut-* plg. db. pvd. *Drąsutavičius*, *Drąsūtis* (LPŽ I 521); *Gailiūnas: 1621 *S(iola) Gierduciow R(odzic) Pawel Gailun* Jnš 264v. Plg. db. pvd. *Gailiūnas* (LPŽ I 608); *Juodaitis: 1616 *Maciey juodaitis* Jnš 194; 1621 *S(iola) Buwainiow R(odzic) Walenti Iodaitis* Jnš 266v. Plg. db. pvd. *Juodaitis* (LPŽ I 857); *Juodis, *Juodys: 1617 *Par(entes) Iakob Iodif* <...> *de uilla Radyki* Jnš 218; 1621 *S(iola) Iakiszkow R(odzic) Ambros Iodziewicz* Jnš 262. Plg. db. pvd. *Juodis*, *Juodys* (LPŽ I 858); *Kairis, *Kairys: 1599 *Martini Kayris* <...> *Pagi Stanajciow* Jnš 5. Plg. db. pvd. *Kairis*, *Kairys* (LPŽ I 888); *Karaliūnas: 1621 *S(iola) Deguciow Walenti Karaliun* Jnš 271. Plg. db. pvd. *Karaliūnas* (LPŽ I 919); *Kepalaitis: 1620 *Siola Kiepiow Tomąß Kiapalaitis* Jnš 259. Dėl *kepal-* plg. db. pvd. *Kėpalas*, *Kepalavičius* (LPŽ I 973); *Kilpaitis: 1620 *S(iola) Witkunow Kum Laurin Kilpaitis* Jnš 252v. Dėl *kilp-* plg. db. pvd. *Kilpis*, *Kilpys* (LPŽ I 994); *Kiršaitis: 1620 *R(odzic) Grzegorz Kiršaitis* Jnš 249. Dėl *kirš-* plg. db. pvd. *Kirša*, *Kiršas* (LPŽ I 1002); *Kirvelis: 1621 *S(iola) Buiuidziow R(odzic) Matiaß Kirwelis* Jnš 266. Plg. db. pvd. *Kiroėlis* (LPŽ I 1003); *Kliuuitis: 1599 *Antonius Kliuuytis* Jnš 5; 1616 *Maciey kliuuitis* Jnš 192. Dėl *kliv-* plg. db. pvd. *Klavis* (LPŽ I 1027); *Kulnis, *Kulnys: 1621 *S(iola) Jauneikiow R(odzic) Bernat Kulniewicz* Jnš 264, 268. Plg. db. pvd. *Kulnis*, *Kulnys* (LPŽ I 1116); *Kumpis: 1620 *S(iola) Stanulow* <...> *R(odzic) Tomąß Kumpis* Jnš 248. Plg. db. pvd. *Kūmpis*, *Kuñpis* (LPŽ I 1119); *Kupruitis: 1600 *Valentini Kupruitis* Jnš 17v. Dėl *kupr-* plg. db. pvd. *Kupraitis* (LPŽ I 1128); *Labutaitis: 1617 *Par(entes) Ian Labutaytis* <...> *de Villa*

Andruškunys Jnš 204v. Dēl *labut-* plg. db. pvd. *Labūtis* (LPŽ II 13); *Latvaitis: 1620 *R(odzic) Mikołaj Latwoytis* Jnš 259. Plg. db. pvd. *Latvāitis* (LPŽ II 29); *Lempuitis: 1600 *Balciaus Lempuytis* Jnš 17; 1617 *Par(ens) Balcer Lamputis* <...> *de uilla Giekawy* Jnš 218. Dēl *lemp-* plg. db. pvd. *Lémpa* (LPŽ II 55); *Lydekuitis: 1617 *Pat(rini) Staniul Lidekuytis* <...> *ex ead(em) Pago* Jnš 212v. Plg. db. pvd. *Lydekāitis* (LPŽ II 76); *Lukšaitis: 1617 *Par(entes) Iakub Lukšaytis* <...> *de uilla Nartowcie* Jnš 216v. Plg. db. pvd. *Lukšāitis* (LPŽ II 115); *Meška: 1617 *Par(entes) Stasius meszka* <...> *de Villa Sqtoczuny* Jnš 200v. Plg. db. pvd. *Meškà* (LPŽ II 212); *Nagaitis: 1617 *Par(entes) Maciey Nagaytis* <...> *de uilla Gasciuny* Jnš 211. Plg. db. pvd. *Nagāitis* (LPŽ II 289); *Naguitis: 1617 *Par(entes) Tomaß Naguytis* <...> *de uilla Gasciuny* Jnš 206. Dēl *nag-* plg. db. pvd. *Nagāitis* (LPŽ II 289); *Nemeikšaitis: 1600 *Legieykie Nemejxaytis* Jnš 18v. Dēl *nemeikš-* plg. db. pvd. *Nemeikšà, Nemeikšis* (LPŽ II 318); *Pupeluitis: 1620 *S(iola) Slepsnow R(odzic) Baltromiey Pupeluitis* Jnš 255v. Dēl *pupel-* plg. db. pvd. *Pupēlē, Pūpelis* (LPŽ II 535); *Rudaitis: 1617 *Pat(rini) Grygalus Rudaytis* *de ead(em) uilla* Jnš 214v. Plg. db. pvd. *Rudāitis* (LPŽ II 629); *Rumbaitis: 1600 *Stanislai Rumbaitis* <...> *Pagi Rukajciow* Jnš 11v. Plg. db. pvd. *Rumbāitis* (LPŽ II 638); *Rumbelaitis: 1617 *Par(entes) Stasiul Rumbelajtis* <...> *de uilla Rukajcie* Jnš 207. Dēl *rumb-* plg. db. pvd. *Rumba, Rumbāitis* (LPŽ II 637–638); *Sedeika: 1621 *S(iola) Burniškio R(odzic) Simon Sedeik* Jnš 265v. Plg. db. pvd. *Sedēika, Sedeikà* (LPŽ II 690); *Sedeikaitis: 1600 *Vrbani Sedeykaytis* <...> *Pagi Juodzia* Jnš 15. Dēl *sedeik-* plg. db. pvd. *Sedēika, Sedeikà* (LPŽ II 690); *Senelys: 1600 *Jasa Senela* <...> *Pagi Buciuow* gen. sg. Jnš 13v. Plg. db. pvd. *Senelys* (LPŽ II 700); *Šarkaitis: 1620 *S(iola) Szarkiow R(odzic) Matulis Szarkaitis* Jnš 257. Dēl *šark-* plg. db. pvd. *Šarka* (LPŽ II 889); *Šarkuitis: 1621 *S(iola) Nemeikiow R(odzic) Grigfzarkuitis* Jnš 266. Dēl *šark-* plg. db. pvd. *Šarka* (LPŽ II 889); *Šlamaitis: 1600 *Patr(ini) Jekas Szlamaitis* <...> *pagi Giedminiow* Jnš 13; 1600 *Mathiæ Szlamaitis* Jnš 13. Dēl *šlam-* plg. db. pvd. *Šlamà, Šlāmas* (LPŽ II 947); *Švilpynuitis: 1620 *R(odzic) Casper Swilpynuitis tegoß Dwelaiciow* Jnš 259. Dabartiniame vardyne toks asmenvardis nefunkcionuoja. Plg. liet. *švilpynė* ‘švilpiamasis liaudies muzikos instrumentas (pasidarytas ppr. iš atkepūsios medžio žievės)’ (LKŽe); *Trumpaitis: 1621 *Grig Trumpaitis* <...> *tegoß siola* Jnš 268. Plg. db. pvd. *Trumpāitis* (LPŽ II 1073); *Užubalis: 1617 *Ian Vzubaless* <...> *de uilla Vzubale* Jnš 196. Plg. db. pvd. *Užubalis* (LPŽ II 1122); *Vanaguitis: 1619 *K(um) Ian Wanaguitis* Jnš 237v. Dēl *vanag-* plg. db. pvd. *Vanagāitis* (LPŽ II 1158); *Vėbraitis: 1620 *R(odzic) Simon Webraitis* <...> *S(iola) Dwelaiciow* Jnš 252v. Dēl *vėbr-* plg. db. pvd. *Vėbra, Vėbra* (LPŽ II 1176); *Vigruitis: 1600 *Patr(ini) Jacobus Wigruitis* <...> *Pagi Melaiciow* Jnš 12. Dēl *vigr-* plg. db. pvd. *Vigrāitis* (LPŽ II 12); *Vilkaitis: 1600 *Macis Wilkaitis* <...> *Pagi Burnišk* Jnš 9. Plg. db. pvd. *Vilkāitis*

(LPŽ II 1216–1217); *Žemaitis: 1620 *S(iola) Noczunow <...> R(odzic) Jendrzey Zamoitis* Jnš 249v; 1621 *S(iola) Woizguciuw <...> K(um) Ierzi Zamoitis* Jnš 267. Plg. db. pvd. *Žemaitis*, *Žemaitis* (LPŽ II 1322); *Žemėpatuitis: 1614 *Stanislai Zemepatuitis* Jnš 173. Dėl *žemėpat-* plg. db. pvd. *Žemėpatis* (LPŽ II 1324); *Žiurkuitis: 1620 *R(odzic) Iatulis Ziurkuitis <...> S(iola) tegoz Pocunow* Jnš 256v. Dėl *žiurk-* plg. db. pvd. *Žiurkelis*, *Žiurkėvičius*, *Žiurkus* (LPŽ II 1340); *Žvingilaitis: 1600 *Patrini Venceslaus Zvingilaitis <...> Pagi Dwelaiciow* Jnš 11; 1621 *S(iola) Dwelaiciow R(odzic) Tomasz Zwingilaitis* Jnš 260v. Dėl *žvingil-* plg. db. pvd. *Žviņgila*, *Žviņgilas*, *Žvingilius* (LPŽ II 1352); *Žvingiluitis: 1620 *S(iola) Dwelaiciow R(odzic) Matulis Zwingeluitis* Jnš 259. Dėl *žvingil-* plg. db. pvd. *Žviņgila*, *Žviņgilas*, *Žvingilius* (LPŽ II 1352).

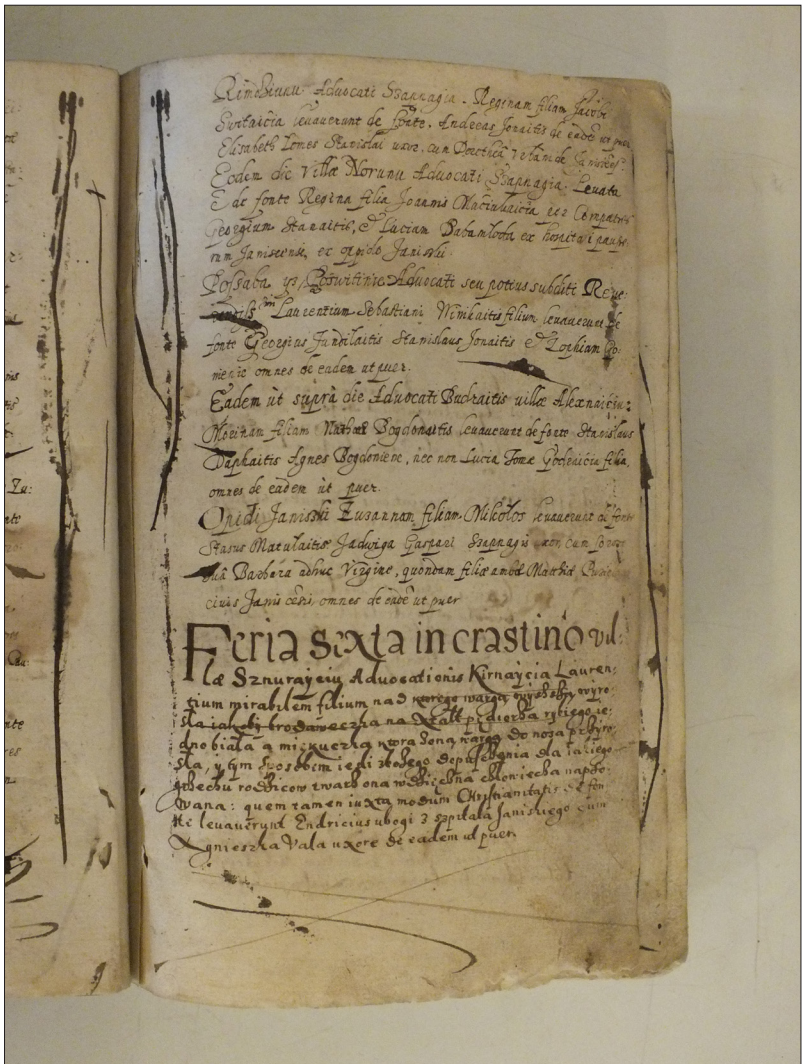
Kaip matyti, tarp lietuviškos kilmės antroponimų vyrauja pravardiniai asmenvardžiai. Šis gausus pravardinės kilmės asmenvardžių sluoksnis nėra unikalus, tik XVI a. pabaigos – XVII a. pradžios Jonišio parapijos istorinėje antroponimijoje pastebėtas reiškinys. XVII a. Vilniaus, Kauno, Kėdainių vardynuose taip pat vyrauja šios rūšies asmenvardžiai (Zinkevičius 1977: 231; Ragauskaitė 2005: 124–125; 2018: 67).

Iš XVI a. pabaigos – XVII a. pradžios Jonišio parapijos gyventojų dvinarių užrašymų (jų antrųjų narių) buvo atstatyta 112 lietuviškos kilmės asmenvardžių formų. Šios lytys dar palygintos su dabartinėmis lietuvių pavardėmis. Paaikškėjo, jog 46 (61 %) jų funkcionuoja ir šiomis dienomis. Dalis, t. y. 62 (55 % visų rekonstruotų) antroponimų turi tos pačios kilmės, tik skirtingos darybos pavardžių atitikmenis. Kiti 4 (4 %) atkurti antroponimai nepaliudyti dabartiniame lietuvių vadyne: *Bezdaitis (Jnš 13v), *Kybutaitis (Jnš 27v), *Švilpynuitis (Jnš 259), *Visnoraitis (Jnš 11v).

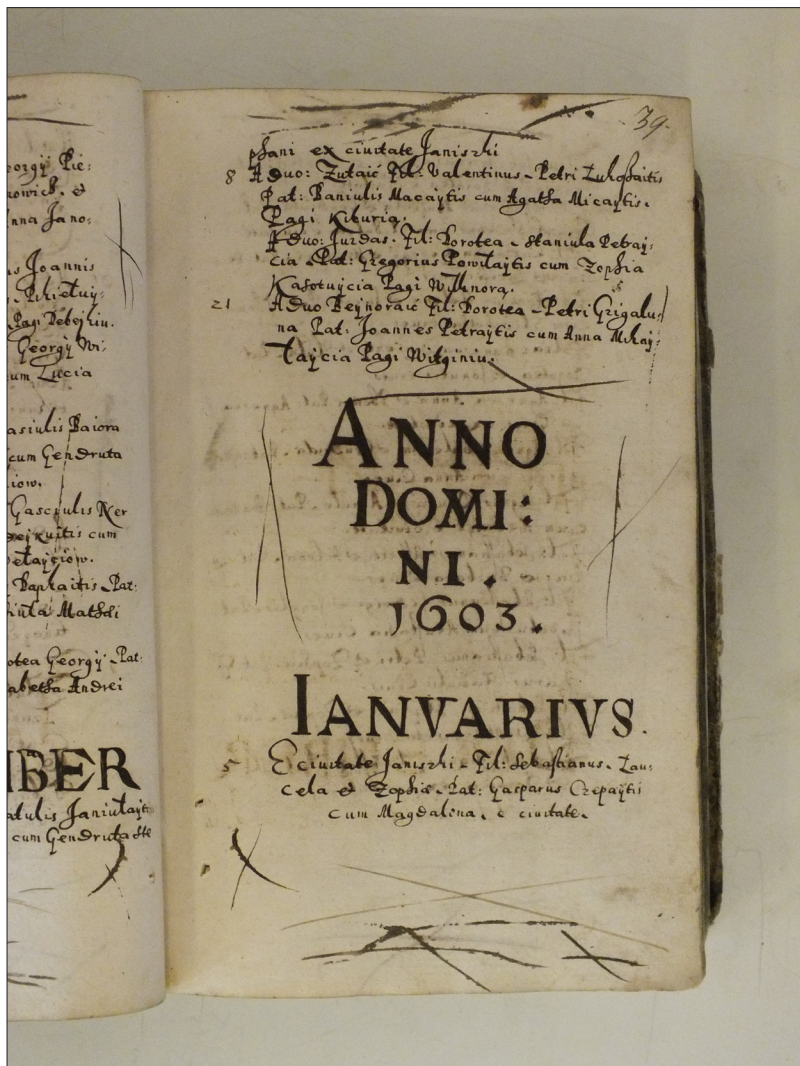
5. Išvados

1. Išnagrinėjus 1599–1621 m. Jonišio parapijos krikšto metrikų knygoje suregistruotus kaimų gyventojų dvinarius įvardijimus, buvo nustatyta, jog 187 jų antrieji antroponimai yra lietuviškos kilmės.
2. Iš aptartų 187 lietuviškos kilmės asmenvardžių rekonstruota 112 skirtingų antroponimų lyčių. Tarp jų lietuvių senųjų dvikamienių asmenvardžių–36 (32 % visų atkurtų), dvikamienių antroponimų trumpinių bei jų priesaginių vedinių–19 (17 %), pravardinės kilmės antroponimų–57 (51 %).
3. Sugretinus 112 atkurtų asmenvardžių formų su dabartinėmis lietuvių pavardėmis, pastebėta, jog 46 (41 %) jų funkcionuoja ir šiandien. Didesnė dalis, t. y. 62 (55 % visų atstatytų), turi tos pačios kilmės, tik skirtingos darybos atitikmenis tarp dabartinių pavardžių. Likusiųjų 4 (4 %) nėra šių dienų vadyne.

Priedai

1 pav. 1599 m. fragmentas iš 1599–1621 m. Jonišio parapijos krikšto metrikų knygos (l. 2)

2 pav. 1603 m. fragmentas iš 1599–1621 m. Jonišio parapijos krikšto metrikų knygos (l. 39)

Sutrumpinimai

db. — dabartinis, -ė
gen. — lo. (*cāsus*) *genetīvus* 'kilmininko linksnis'
plg. — palygink
ppr. — paprastai
sg. — lo. (*numerus*) 'singulāris vienaskaita'
pvd. — pavardė
v. — vardas

Istorijos šaltinis

Jnš = 1599–1621 m. Joniškio parapijos krikšto metrikų knyga [„Liber Baptizatoru(m) Ecc(lesi)æ Parochialis Janiscensis ab Anno 1599. — usq(ue) ad An(n)um 1621. —“]. Lietuvos valstybės istorijos archyvas. F. 1196. Ap. 1. B. 76.

Literatūra

- Būga, Kazimieras. 1958. Apie lietuvių asmens vardus. *Rinktiniai raštai* 1. Vilnius: Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla, 201–269.
- Garliauskas, Vidas. 1998. Lietuviškos oikonimų lytys nelietuviškuose XVI–XIX a. šaltiniuose. *Lietuvių kalbotyros klausimai* 40, 1998, 123–204.
- Garliauskas, Vidas. 2004. *XVII a. Molėtų bažnyčios krikšto ir santuokos metrikų knyga*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.
- Jonikas, Petras. 1968. Asmenvardžiai ir vietovardžiai. *Lietuvių enciklopedija*. Bostonas: Lietuvių enciklopedijos leidykla, 555–571.
- LKD = *Lietuvos katalikų dvasininkai XIV–XVI a. Bažnyčios istorijos studijos* 2, aut. Vytautas Ališauskas, Tomasz Jaszczolt, Liudas Jovaiša, Mindaugas Paknys. Vilnius: Aidai.
- LKŽe = *Lietuvių kalbos žodynas* 1–20, 1941–2002, elektroninis variantas (antras elektroninis leidimas), red. kolegija: Gertrūda Naktinienė (vyr. red.), Jonas Paulauskas, Riturė Petrokienė, Vytautas Vitkauskas, Jolanta Zabarskaitė. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2013.
- LPŽ I–II = *Lietuvių pavardžių žodynas* 1–2, aut. Vitalija Maciejauskienė, Marija Razmukaitė, Aleksandras Vanagas, ats. red. Aleksandras Vanagas. Vilnius: Mokslas, 1985–1989.
- LVKŽ = *Lietuvių vardų kilmės žodynas*, aut. Kazys Kuzavinis, Bronys Savukynas. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1994.
- Maciejauskienė, Vitalija. 1991. *Lietuvių pavardžių susidarymas XIII–XVIII a.* Vilnius: Mokslas.
- Maciejauskienė, Vitalija. 1992. Lietuvių pavardės. *Gimtasīs žodis* 2, 1–3.
- Maciejauskienė, Vitalija. 1993. Kriaunų parapijos XVII–XVIII a. asmenvardžiai. *Lietuvių kalbotyros klausimai* 32: *Baltų onomastikos tyrinėjimai*, 34–99.
- Maciejauskienė, Vitalija. 1994. *Lietuvių pavardės: raida ir kilmė (habilitacinis darbas)*. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.
- Maciejauskienė, Vitalija. 1997. Vienkameniai lietuviškos kilmės vardai XVI amžiuje. *Darbai ir dienos* 4(13), 111–133.
- Maciejauskienė, Vitalija. 1997a. Dėl lietuvių pavardžių (asmenvardžių) klasifikavimo. *Baltistica* 32(1), 101–109.
- Ragauskaitė, Alma. 1999. XVI a. II pusės Kauno miestiečių lietuviškos kilmės asmenvardžiai. *Acta Linguistica Lithuanica / Lietuvių kalbotyros klausimai* 41, 145–158.

- Ragauskaitė, Alma. 2000. XVII a. pirmosios pusės Kauno miestiečių asmenvardžių kilmė. *Acta Linguistica Lithuanica / Lietuvių kalbotyros klausimai* 43, 93–110.
- Ragauskaitė, Alma. 2004. XVI–XVII a. joniškėčių asmenvardžiai. *Istoriniai tekstai ir vietos kultūra*. Šiauliai, Ryga: Lucilijus, 8–18.
- Ragauskaitė, Alma. 2005. *XVI–XVIII a. kauniečių asmenvardžiai*. Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla.
- Ragauskaitė, Alma. 2008. Tendencies in the Evolution of Hereditary Surnames Townspeople in Lithuania from the Sixteenth to Eighteenth Centuries. *Zunamen / Surnames* 3, 29–37.
- Ragauskaitė, Alma. 2015. Seniausios Lietuvoje 1599–1621 metų Joniškio krikšto metrikų knygos joniškėčių moterų asmenvardžiai lietuvių istorinės antroponimijos kontekste. *Acta Linguistica Lithuanica* 73, 55–81.
- Ragauskaitė, Alma. 2018. XVII a. kėdainiečių lietuviškos kilmės asmenvardžiai. *Acta Linguistica Lithuanica* 78, 53–75.
- Salys II = Pavardžių problema. *Raštai* 2. Roma: Lietuvių katalikų mokslo akademija, 1983, 63–65.
- Sinkevičiūtė, Daiva. 2006. *Lietuvių dvikamienių asmenvardžių trumpiniai ir jų kilmės pavardės*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
- Sinkevičiūtė, Daiva. 2006. Dvikamienių vardų trumpinių paveldas vilniškių areale. *Baltistica* 41(2), 341–351.
- Sinkevičiūtė, Daiva. 2009. Pastabos dėl žemaičių trumpinių kilmės pavardžių, kilusių iš avd. *Gedrimas*. *Baltistica* 44(2), 347–353.
- Sinkevičiūtė, Daiva. 2016. Lietuvių dvikamienių vardų trumpinių kilmės asmenvardžiai ir jų kamienų užrašymo ypatybės Vilniaus naujųjų miestiečių ir laiduotojų 1661–1795 metų sąrašė. *Archivum Lithuanicum* 18, 221–254.
- Sinkevičiūtė, Daiva. 2018. Nežinomi Lietuvos Metrikos senieji lietuvių dvikamieniai asmenvardžiai. *Baltistica* 53(1), 117–132.
- Sinkevičiūtė, Daiva. 2018a. Nežinomi Lietuvos Metrikos dvikamieniai asmenvardžiai su pirmaisiais apeliatyviniais dėmenimis. *Baltistica* 53(2), 303–325.
- Vanagas, Aleksandras. 1982. *Mūsų vardai ir pavardės*. Vilnius: Mokslas.
- Vanagas, Aleksandras. 1999. Pavardės. *Lietuvių kalbos enciklopedija*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 466–472.
- Zinkevičius, Zigmantas. 1977. *Lietuvių antroponimika. Vilniaus lietuvių asmenvardžiai XVII a. pradžioje*. Vilnius: Mokslas.
- Zinkevičius, Zigmantas. 2008. *Lietuvių asmenvardžiai*. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.
- Žemienė, Aušra. 2002. *XVIII–XIX a. Ragainės apskrities lietuvininkų pavardžių daryba ir kilmė. Daktaro disertacijos santrauka*. Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas.
- Žemienė, Aušra. 2016. Germanizavimo įtaka Mažosios Lietuvos asmenvardžiams XVIII–XIX a. *Žmogus ir žodis* 18(1), 106–131.
- Žemienė, Aušra. 2017. *Mažosios Lietuvos asmenvardžiai (XVIII–XIX a.)*. Vilnius: Technika.

Alma Ragauskaitė
 Baltų kalbų ir vardyno tyrimų centras
 Lietuvių kalbos institutas
 P. Vileišio g. 5, LT-10308 Vilnius, Lietuva
 alma.ragauskaite@lki.lt

KOPSAVILKUMS

**Lietuviešu cilmes personvārdi vecākajā lietuviešu
kristību metriku grāmatā Joniškis (1599–1621)**

Alma RAGAUSKAITĒ

Draudžu metriku grāmatas ir viens no svarīgākajiem Lietuvas vēsturiskās antroponīmijas izpētes avotiem. Šo reģistru kontekstā izceļas hronoloģiski unikāls Jonišķu pilsētas kristību reģistrs no 1599. līdz 1621. gadam, kas pašlaik ir vecākais zināmais lietuviešu draudzes reģistrs Lietuvā. No 187 lietuviešu izcelsmes antroponīmiem, kas analizēti rakstā, 112 gadījumos tika rekonstruētas personvārdu formas (*Beinoraitis, *Dainoraitis, *Einoraitis; *Noraitis, *Rimaitis, *Vaineikaitis; *Juodis, *Kairys, *Labutaitis). Starp tiem ir 36 (32 %) lietuviešu vecie divcelmu antroponīmi, 19 (17 %) saīsinājumi no divcelmu personvārdiem un to atvasinājumi ar piedēkļiem, 57 (51 %) antroponīmi, kas radušies no iesaukām jeb pavārdiem. Salīdzinot rekonstruētus antroponīmus un mūsdienu Lietuvas uzvārdus, redzams, ka 46 (41 %) no tiem mūsdienās ir joprojām sastopami. Daļai no tiem, t. i., 62 (55 % no visiem rekonstruētajiem antroponīmiem), ir atrodami līdzīgi tās pašas cilmes uzvārdi, taču ar atšķirīgiem formantiem. Pārējiem 4 (4 %) antroponīmiem nav atbilstošu starp mūsdienu lietuviešu personvārdiem.

SUMMARY

**Personal Names of Lithuanian Origin in the Oldest
Lithuanian Baptismal Register of Joniškis (1599–1621)**

Alma RAGAUSKAITĒ

Parish registers are among the most important sources of Lithuanian historical anthropology. A chronologically unique baptismal register of Joniškis dating from 1599–1621, which is currently the oldest known Lithuanian parish register in Lithuania, stands out in the context of such registers. Out of 187 anthroponyms of Lithuanian origin analysed in the article, 112 personal name forms were reconstructed (*Beinoraitis, *Dainoraitis, *Einoraitis; *Noraitis, *Rimaitis, *Vaineikaitis; *Juodis, *Kairys, *Labutaitis). Among them are 36 (32 %) Lithuanian old two-stem anthroponyms, 19 (17 %) abbreviations of two-stem personal names and their suffixal derivatives and 57 (51 %) anthroponyms of nickname origin. A comparison of the reconstructed anthroponyms and present-day Lithuanian surnames shows that 46 (41 %) of them still occur today. Some of them, i. e. 62 (55 % of all the reconstructed anthroponyms), have equivalent surnames of the same origin but different formation. The remaining 4 (4 %) anthroponyms have no equivalents among present-day personal names.